

Az Európa Kulturális Fővárosa Pécs 2010 irányítási szerkezetének kialakítása és formálódása 2004-2006 között¹

Kunszt Márta

Kormányzati szint

A Kultúra Fővárosa európai uniós cím megpályázása és elnyerése az egyik olyan folyamat volt kormányzati és önkormányzati szinten, melyben mozgósítani kellett mindazt a készséget, mely, az európai szintű döntéshozatalt jellemzi. A program célkitűzéseit Brüsszelben fogalmazták meg, és a dolog tárgyából adódóan nem szigorúan körülhatárolt jogszabályokban formalizálódtak az elvárások, hanem az európai kultúra szellemiségének felmutatását várták és várják el a pályázóktól. Ez az elvárás önmagában kihívás, hiszen abban teljes az egyetértés, hogy közös kultúrája van Európának, de hogy ez miben testesül meg nehezen definiálható.

Mivel a címet egy város kapja meg, de a kontinensnek kell bemutatkozni, a döntéshozatali szintek az EU bürokráciától a legkisebb magyar kulturális egyesületig ívelhetnek, s íveltek is. Magyarország 2004. május elsején csatlakozott az Európai Unióhoz, s még ebben az esztendőben módja nyílt arra, hogy jelölést tegyen a 2010-es Európa Kulturális Fővárosa címre.

A pályázat lehetőségével hivatalosan a minisztériumi szint találkozott először. A kultúra fővárosa cím birtoklása kiváló ország- és városmarketingre adhat alkalmat, a kulturális kormányzat döntéshozói szerint. Egyetértés volt a tekintetben is, hogy nem csak kulturális évadot kívánnak megvalósítani a címet elnyerő városban, hanem jelentős városfejlesztést is indukálhat az esemény.² Mindez tükröződött a pályázati felhívásban, melyet az OKM 2004-ben tett közzé: „A pályázat célja olyan, a vonatkozó uniós határozat elveinek megfelelő pályázati koncepció és megvalósítási terv készítése, amely képes az adott város kulturális életének, természeti, épített és szellemi örökségének európai dimenzióban való, innovatív megjelenítésére, valamint lehetővé teszi hosszú távú regionális fejlesztési elképzelések megvalósítását.”³ A pályázati kiírás feltételrendszere magában foglalta annak a lehetőségét,

¹ OTKA 81571 sz. kutatáshoz, „Pécs a többszintű kormányzás csapdájában”

²Lásd, az Európa Kulturális Fővárosa c. tájékoztató kiadványban megfogalmazottakat (Csekő Szilvia – Mesterházy Balázs – Zongor Attila: Európa Kulturális Fővárosa, Bp., Kultúrpoint Iroda, 2004.) továbbá: interjú Schneider Márta kulturális államtitkárral.

³ http://ec.europa.eu/magyarorszag/news/current_issues/cultural_capital/index_hu.htm

hogy a kulturális értékek megfogalmazása mellett beruházási szempontok mentén is megkezdődjék a gondolkodás.

Kezdeti feladatként, a pályázat lebonyolítása állt a minisztérium előtt, még a pályázati anyag elkészítése, a versenyezni kívánó városok feladata volt. Hiller István, aki a Nemzeti Örökség Minisztériumát vezette, miniszteri biztost nevezett ki a feladatra Mesterházy Balázs személyében. Ő koordinálta kezdetekben a minisztériumon belül a teendőket. Némi bizonytalankodás mutatkozott a pályázat menetének meghatározásában: először egyfordulós, majd tekintettel a jelentkezők számára, kétfordulós pályáztatás mellett döntöttek. A pályaművek elbírálásának mikéntjéről is változó elképzelések láttak napvilágot: szakértő zsűri ajánlása és miniszteri döntés, a zsűri dönt, kormányzati döntés, vagy brüsszeli döntés lehetősége is körvonalazódott.

A Hiller vezette minisztériumban kezdetektől nagy szerepet szántak saját tárcájuknak, ezért semmiképpen nem kívánták Brüsszelre bízni a választást: „Arról, hogy mely magyar város legyen 2010-ben Európa Kulturális Fővárosa, nem a kormány fog dönteni, hanem Hiller István személyesen. Ezért felhívásban fordulnak valamennyi megyei jogú városhoz, megyeszékhelyhez és Budapest főváros önkormányzatához, hogy vegyen részt a pályázaton. Hiller István azt is elmondta, hogy a cím elnyerése óriási lehetőség, hiszen az ország számára büszkeséget, míg egy városnak és régiónak soha nem látott fejlődést jelent.”⁴ Az EKF cím megszerzésére 11 város nyújtott be pályázatot. A második fordulóba Budapest, Debrecen, Eger, Győr, Miskolc, Pécs és Sopron jutott tovább. A pályázó városok között a természetes versenyhelyzeten kívül plusz törésvonal is jelentkezett. Budapest, a maga világvárosi státuszával más minőséget jelentett, mint a 100-200 ezres lélekszámmal bíró, (európai léptékben közepes méretű) magyar nagyvárosok. A döntéshozók a város kiválasztásával tehát nem csak azt döntötték el, hogy melyik város kapja a lehetőséget, hanem azt is, hogy milyen léptékű városban valósulhat meg a programsorozat. Ezzel egyúttal a programok jellegét is befolyásolták. Budapest pályázati részvétele ezért kezdetektől fogva élénk vitát indukált, és a bírálati szakasz érzékeny pontja volt. A magyar főváros a kultúra területén is centrális és meghatározó szerepet tölt be az országban, ekképp lehetőségei és adottságai messze a többi pályázó fölé magasodtak. A Budapesten megjelenő kulturális produktum azonban országos jellegű (zömében kormányzati finanszírozású), a fővárosi és a kerületi kulturális lehetőségek nagyságrendekkel szerényebbek, mint az országos intézmények által kialakított kép. Az

⁴ Sulinet: Pályázat az Európa Kulturális Fővárosa címért
www.sulinet.hu/tart/fcikk/Kjga/0/23304/1

ellentmondásos helyzet miatt, országos politikai szinten nyilvánosan nem foglaltak állást a fővárosi indulás tekintetében, a városvezetésre bízták a döntést, s a Budapesti Közgyűlés az indulás mellett voksolt. (A pályázó városok között elterjedt szóbeszéd járta, miszerint a kormány a 2011. első félévében Magyarországra eső Uniós elnökség miatt nem támogatja teljes szívvel Pest indulását, de ennek az állításnak természetesen nincsenek kézzelfogható bizonyítékai. Arra viszont számos jel utal, hogy Budapest győzelméért hatalmas lobbitevékenységet fejtettek kivezető értelmiségi körök.)⁵

A pályázati kiírás Hiller István miniszterségére esett, de a benyújtott pályázatokat már a Bozóki András vezette minisztériumban bírálták el. A korábbi miniszter által hangoztatott erőteljes kormányzati szerep kissé háttérbe került, Bozóki saját bevallása szerint a vidék szerepének növelésére és a civil szervezetek bevonására helyezte a hangsúlyt.⁶ Az újonnan kinevezett miniszter, az eredeti terveknek megfelelően független, nemzetközi szaktekintélyeket is felsorakoztató Bíráló Bizottságot kért fel a pályaművek értékelésére, és az előzetes szakmai javaslattételre. Elmondása alapján a cím odaítélésének döntése a Miniszterelnök kezében volt.⁷ A városok által benyújtott pályázatok központi eleme a kulturális alapú városfejlesztésre fókuszált, így valamennyi pályázatnak erőteljes beruházási vonzata volt. A szakmai bírálók rangsort állítottak fel, melyet figyelembe vettek a döntéshozók a választásnál. Mint ismeretes a verseny győztese Pécs városa lett 2005. október 19-én.

A beruházások megvalósításához Európai Uniós forrásokra számított a város, melyekhez ugyancsak pályázati úton lehetett hozzájutni. A pályázatok előkészítéséhez Pécs 1 milliárd Ft vissza nem térítendő költségvetési támogatást kapott 2006-ban a kormányzattól.⁸

A pályázati szakasz lezárulását követően megkezdődött a felkészülés a 2010-es esztendőre. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium elsősorban a kulturális programokkal, valamint a projekt marketingjével és külkapcsolatával foglalkozott. A beruházások miatt további kormányzati szereplők is bekapcsolódtak az előkészületekbe. Mindenekelőtt a 2006-ban létrehozott Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ), mely az uniós pályázatok levezénylését végezte az EKF beruházásokkal kapcsolatban. Mivel a program szerteágazó jellege számos

⁵<http://www.mno.hu/portal/315338>: Kulturális főváros, avagy Európa elrablása

⁶ Lásd: Bozóki Andrással készített interjú

⁷ Többek, köztük Horn Gáborra hivatkozva Demszky Gábor, Budapest akkori főpolgármestere is úgy vélekedik, hogy a kormányfő Budapestet támogatta, a végleges döntés mégis Pécsset jelölte ki Magyarország képviselőjére. Lásd: Demszky beolvas Gyurcsánynak, Orbánnak, Medgyessynek Hír24 2012.10.06.

⁸ A 2006. szeptember és 2008. május közötti előkészítő fázisról szóló szerződést **Hiller István** oktatási és kulturális miniszter, **Bajnai Gordon** fejlesztéspolitikáért felelős kormánybiztos és **Kunszt Márta** pécsi alpolgármester. <http://epiteszforum.hu/node/3240>

területet érintett, a Miniszterelnöki Hivatal koordinátor kapott szerepet és elsősorban a tárcák közötti egyeztetéseket végezte. A döntés előkészítésben jelentős szerepet kapott néhány parlamenti képviselő is, mindenképp Pécs polgármesterei (Toller László 2006-ig, Tasnádi Péter 2009-ig, a kormányzó párt pécsi képviselői, különös súllyal a házelnök, a pécsi 2-es számú választókerületben mandátumot szerzett Szili Katalin, valamint Pécs és Baranya megye országgyűlési képviselői: Bókay Endre, Tóth Bertalan, Puch László, Kocsi László). Ők elsősorban annak a lobbinak a vezéralakjai voltak, mely Baranya és Pécs részéről kívánt nyomást gyakorolni a kormányzatra.⁹ Mivel az idő előrehaladtával egyre világosabbá vált, hogy súlyos lemaradások vannak a program megvalósításában, a kormányzati szervek miniszteri biztosok és különmegbízottak kinevezésével igyekeztek gyorsítani az ügymeneten. Hiller István 2006-ban Csák Ferencet nevezte ki az EKF-fel foglalkozó miniszteri biztossá, míg Gyurcsány Ferenc miniszterelnök Barabás Jánost tette meg a beruházásokat koordináló különmegbízottá. A beruházások megkezdődésével Suchmann Tamás, Somogy megyei MSZP-s képviselőt kérték fel kormányzati megbízottként, az építkezések koordinációjára a helyi és országos szervek között.

A város célkitűzései

A kormány felhívására 11 város jelentkezett, köztük Pécs is. A baranyai megyeszékhelyen az EKF címre való kandidálás gondolata a Dél-Dunántúli Regionális Kutatóintézetben fogalmazódott meg először. A városvezetés az intézet kutatóitól értesült az EKF-ről, mint városfejlesztési lehetőséget rejtő program létezéséről. Ekkor azonban Magyarország előtt még nem nyílt meg a pályázás lehetősége, így a város döntéshozói nem láttak különösebb fantáziát a kezdeményezésben. 2004-ben változott a helyzet, és az EU-ban megnyílt az út. Időközben Pécs is fogékonyra vált a politikai környezet. A kulturális programok és beruházások jelentősége a városban, a rendszerváltást követő első évtizedben egyre növekedett. Ennek összetett okai voltak: a rendszerváltás évtizedében a város korábbi ipari jellegét egyre inkább elvesztette, minek következtében hatalmas recessziót élt át. Az átrendeződés spontán módon, az ipari fellendülést megelőző struktúrák újjárendeződését kezdték mutatni, Pécs ismét közigazgatási, kulturális, kereskedelmi csomóponttá vált. A város legnagyobb foglalkoztatóivá lassan, de biztosan az egyetem és a város léptek elő, elsősorban oktatási és

⁹ A baranyai lobbitevékenységére is utal Demszky Gábor korábban idézett visszaemlékezésében. Lásd: Demszky beolvas Gyurcsánynak, Orbánnak, Medgyessynek Hír24 2012.10.06.

egészségügyi intézményeik révén. Ebben a kontextusban egyre értékesebbé vált a város évszázadokra visszatekintő kulturális tradíciója. Mivel az ipari szektor, kevés kivételtől eltekintve mély válságban volt, a város az intézményi és szolgáltató szféra felé fordult. Már az előcsatlakozási alapokért folytatott versengésben is kitűnt, hogy igazán a kulturális hagyományokra építő turizmus megteremtésében lehet versenyképes a település. E gondolat jegyében pályázott sikeresen a város a Világörökségi címre 2000-ben,¹⁰ s e logika mentén újíttotta fel ROP pályázat segítségével az Ókeresztény Sírkamrákat 2004-ben.¹¹

Az Európa Kulturális Fővárosa cím megpályázása e folyamat szerves folytatását képezte. A pályázat első fordulójának előkészületei a városházán zajlottak a kultúráért felelős alpolgármester irányításával, a közművelődési csoport közreműködésével. A pályázat tartalmának meghatározása érdekében számos megbeszélést folytattak az említett szereplők a pécsi vezető értelmiségiekkel (többek között: Colin Foster szobrász, Hamar Zsolt karmester, Bachmann Zoltán építész, Ágoston Zoltán irodalmár, Pincehelyi Sándor festő, Keserű Ilona festő, Vidovszky László zeneszerző részvételével), valamint számos a kultúrában érintett civil szervezet képviselőjével. A beszélgetések során körvonalazódott, hogy elsősorban a város kulturális örökségének felmutatása szolgálhat olyan unikális jelleggel, mely más versenytársakkal szemben előnyt jelenthet a pályázás során (hiszen a múlt kulturális értékeit nem lehet varázsütésre előállítani). E gondolat jegyében fogalmazódott meg „A jövő gyökerei” tézis, mely az első pályázati fordulóra elkészült versenyanyag címévé vált. A pályázati anyag készítésébe élénken bekapcsolódott a Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Kar építész doktori iskolája Bachmann Zoltán vezetésével. Az első pályamű az ő segédletükkel öltött formát. E kötet lényegében mindazt tartalmazta, mely a második fordulóra készített pályaműben megjelent, de a pályázati szöveg stílusa még egyenetlen volt, formai kivitele pedig messze elmaradt azoktól a lehetőségektől, melyeket a nyomdatechnika nyújtani tudott. A pályaműre fordított költség minimális volt, olyannyira, hogy a kultúrára szánt források kismértékű átcsoportosításával lehetővé vált a finanszírozás.

A 2010-re való felkészülés jegyében a német városok konferenciasorozatát indították az aspiráns települések részvételével, ahol vitát folytattak arról, hogy miben is áll az európai kultúra lényege, és hogyan képzelik el az EKF-et a versengő szereplők. Ennek a rendezvénysorozatnak sajátos jelentősége volt Németország szempontjából, hiszen a német egyesülés csak néhány éve zajlott le, így Kelet és Nyugat között még hatalmas kulturális szakadék tátongott. Tekintettel arra, hogy EKF címre mind a keleti, mind a nyugati

¹⁰ <http://www.vilagorokseg.hu/h6.html>

¹¹ <http://www.rop-pecs.hu/?id=97>

országreszből pályáztak városok, kiváló alkalom nyílt a kultúra „semleges terepén” megvitatni a két ország rész különböző felfogásait. A német szervezők, amint tudomást szereztek arról, hogy magyar partnervárosaik is lesznek, meginvitálták a magyar versengőket is találkozóira. Paradox módon, a magyar városok képviselői először ezeken a Németországban rendezett eseményeken találkoztak egymással. A német rendezvények rendszeres látogatója volt Budapest, Debrecen, Győr, Eger, Miskolc és Pécs. A németországi megjelenéseken érzékelhető volt, hogy melyik magyar város gondolja komolyan a pályázati részvételét. Ezek a kulturális találkozások lehetőséget nyújtottak arra, hogy a magyar szereplők megismerkedjenek az európai kulturális trendekkel, az unióban általánosan elfogadott hálózatépítési modellel, valamint a magyar versenyző városok célkitűzéseivel. Ezeken az összejöveteleken világosan érzékelhetővé vált a szereplők számára a verseny tétje és nagyságrendje. E találkozók egyértelművé tették a pécsi szereplők számára, hogy bár az eddigi erőfeszítéseik helyes irányt jelöltek ki, nem elég színvonalas az előkészítés ahhoz, hogy eséllyel indulhassanak a második fordulón. Ezért döntött úgy a városvezetés, hogy profi pályázatíró stábot állít fel a második forduló anyag elkészítésére. Az önálló szervezet felállításához a mintát nem csak a német városoktól vették. 2004 tavaszán önkormányzati delegáció látogatott az angliai Liverpoolba,¹² mely város 2008-ban viselte az EKF címet. A liverpooli látogatáson tapasztaltakból számos elemet átvettek a későbbi pécsi pályázatba és a program megvalósításába. Itt találkoztak például a tematikus felvezető évek gondolatával, valamint az önkormányzattól elkülönülten működő menedzsment kialakításával. 2005. január 27-i határozatában bízta meg a pécsi közgyűlés az Európa Centrum Kht.-t a pályázatot előkészítő operatív munkák elvégzésével.¹³ E mozzanattal kezdetét vette az a 2011-ig tartó hosszú, botrányoktól sem mentes folyamat, melyben a város igyekezett megoldani az eddig soha nem látott projekt végrehajtását. A szokásos bürokratikus történet az operatív csoport kialakításának pillanatában vette kezdetét. A különböző szintek szereplői eltérően értelmezték feladatukat és hatáskörüket. Az EKF program legfőbb felelőse városi szinten Toller László polgármester volt. Ő volt felhatalmazva a kormányzati szintű tárgyalásokra, valamint a helyi teendők koordinálására. A pályázat elkészítésével kapcsolatos konkrét teendők felelőse Kunszt Márta kulturális alpolgármester, valamint Tarrósy István, az Európa Centrum Kht. igazgatója volt. A pályázat írására Takács Józseffel, a PTE egyetemi adjunktusával kötött megbízási szerződést az Európa Centrum Kht. A város kulturális- és közéletének számos szereplője óriási lehetőséget látott a programban, s mindenki ki akarta venni részét az

¹² Jegyzőkönyv Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 2004. április 22-i üléséről

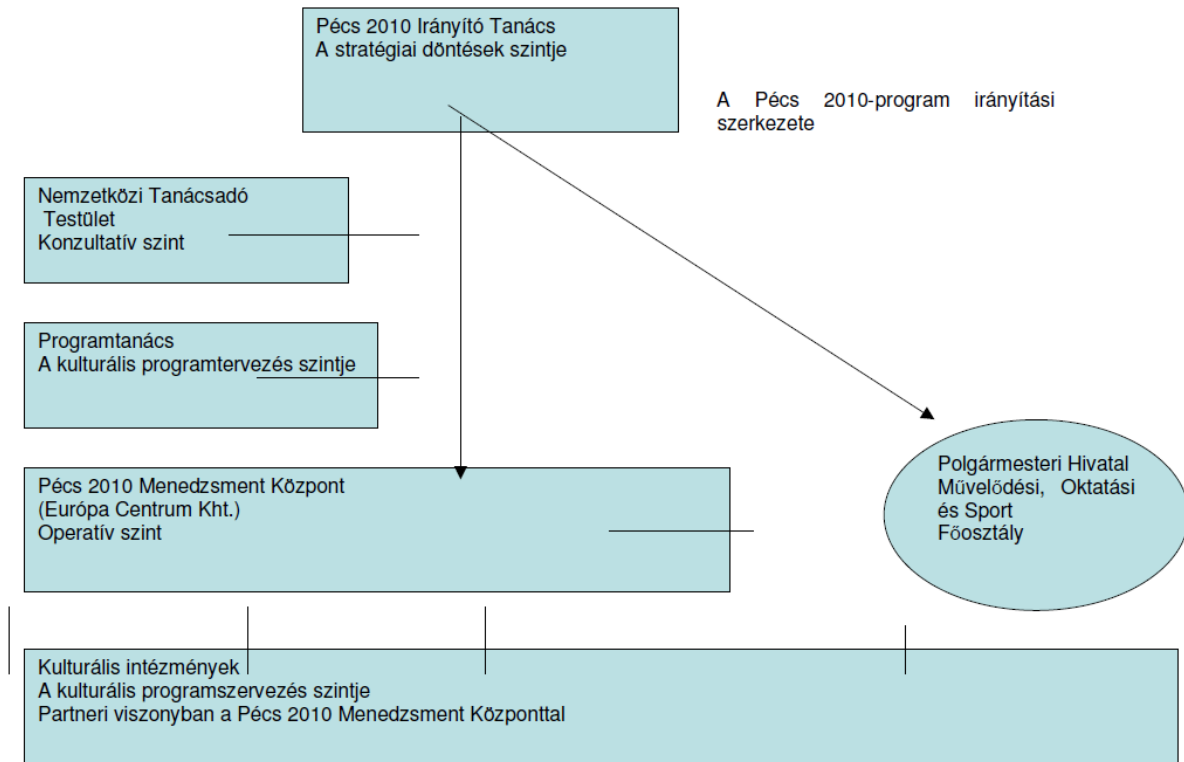
¹³ 16/2005. (01.27.) Európa Kulturális Fővárosa pályázat munkaszervezetének kialakításáról

eseményekből. Erre utal, a 2005-ben születet határozat, mely közgyűlési szinten terítette szét a feladatokat, annak érdekében, hogy a nyomásképes csoportok és személyek valamennyien részesülhessenek már a felkészülés idején a lehetőségekből.¹⁴ A dokumentum tanúbizonysága szerint a fent említett szereplőkön kívül, feladatkört kapott a program előkészítésében, a környezeti ügyekért felelős alpolgármester, a Kulturális Bizottság elnöke, a Külügyi Tanácsnok, az Egészséges Városért Alapítvány képviselő elnöke, a Művelődési, Közoktatási és Sport Főosztály, a Tisztségviselői Kabinet, a Városfejlesztési Főosztály és a Közgazdasági Főosztály. A megnevezett képviselők politikai hovatartozását illetően MSZP-s túlsúly figyelhető meg (3 fő), de megjelenik a koalíciós partner SZDSZ (2 fő), illetve az ellenzéki FIDESZ (1 fő) is. Ebből jól látszik, hogy a polgármester széleskörűen igyekezett bevonni a szereplőket a megvalósításba, elejét venni ezzel a program politikai indíttatású ellenzésének. (Az egyhangú közgyűlési felhatalmazás ellenére nem volt problémamentes a pályázat városi támogatása. Nem a politikai ellenzék kifogásolta elsősorban a terveket, hanem a gazdasági- és pénzügyi szféra képviselői voltak szkeptikusak az elképzeléseket illetően. Elsősorban a program gazdaságosságát, gazdaságélénkítő szerepét kérdőjelezték meg. Ezek a kifogások főként a kormányzó pártok frakcióinak közös tanácskozásain hangzottak el, de a pályázati szakaszban, érdemben nem tudták befolyásolni a folyamatokat.

A hivatali apparátus bevonása az előkészítésbe racionális döntés volt, de a szereplők sokasága jelzi, hogy egyelőre nincs kiforrott álláspont a program végrehajtásának kérdésében.

¹⁴ Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 488/2004. (11.18.) sz. határozata

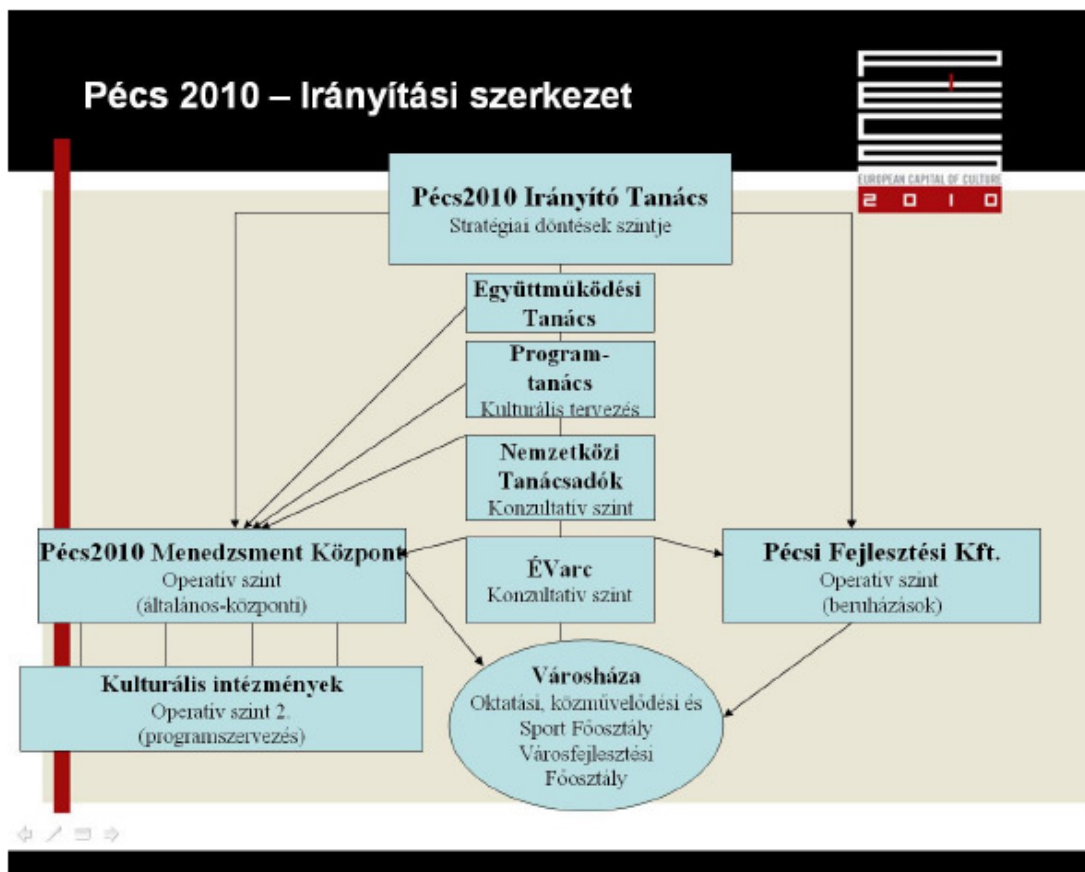
A pályázat elnyerése után 2006 elején születik meg az első döntés, mely törekszik a végrehajtási struktúra pontosabb szabályozására:¹⁵

Az Irányító Tanács vezetője a polgármester, tagjai a megyei közgyűlés elnöke, az egyetem rektora, a Baranya Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara elnöke, a kormány képviselője, valamint a menedzsment vezetője. A testület összetételéből kiolvasható, hogy koordináló és protokolláris szerepet szántak ennek a szintnek. Hasonló szerep várt a Nemzetközi Tanácsadó testületre. A kulturális programok tervezése a Programtanács feladata volt. Az ábrán jól kivehető, hogy az önkormányzati hivatal nehezen illeszkedik a folyamatokba. A Menedzsmentközpont operatív feladatokra hivatott, s a kulturális intézmények fölött nyert elhelyezést, mely intézmények ugyancsak operatív teendőket látnak el. Az irányítási struktúra fenti kialakításával nem lehettek elégedettek, mivel csakhamar módosították az első határozatot, s új szervezeti felépítés megvalósítását tűzték ki célul:¹⁶

¹⁵ Pécs Európa Kulturális Fővárosa 2010 program irányítási szerkezetének kialakításáról és I. negyedéves rendezvényeinek finanszírozásáról Pécs MJV Önkormányzata Közgyűlésének 8/2006. (01.26.) sz. határozata

¹⁶ Pécs EKF 2010. program irányítási szerkezetéről szóló 8/2006. (01.26.) sz. közgyűlési határozat módosításáról Pécs MJV 112/2006.(03.30.) sz. határozata

Ez alkalommal világosan igyekeztek elhatárolni az egyes feladatokat és a döntési szinteket. A konzultatív szinten létrehozzák az Együttműködési Tanácsot, mely a külföldi partnerek programba kapcsolását tette lehetővé. Ugyancsak új szereplő az Évarc. Ez a szervezet Építészeti és Városarculati Tanácsként alakult meg, tagjai az alábbi neves személyiségek voltak:

- Getto József Ybl-díjas építész, vezető tervező.
- Horváth András vezető- és településrendező építész.
- Lugosi Ágnes területrendező- és településrendező építész.
- Pelényi Margit vezető építész tervező.
- Pál Zoltán szobrászművész, a Kulturális Bizottság szakértője.
- Pincehelyi Sándor Munkácsy díjas festőművész, egyetemi docens.
- Szokolai Zsolt fejlesztési szakértő.

Először jelenik meg szereplőként a Pécsi Fejlesztési Kft., mely a beruházások levezénylésére volt hivatott. Az Évarc szerepvállalásából és a fejlesztési teendők önálló megjelenítéséből kitűnt, hogy az építészeti, városfejlesztési teendők kezdenek a kulturális programokkal azonos

szerepre emelkedni az elképzelésekben. Az ábrán jól látható, hogy a legtöbb kapcsolat a Menedzsment Központban fut össze, és hierarchikus kapcsolatban a konzultatív szinteket ábrázolják. Az operatív felhatalmazással bíró szintek párhuzamosan tevékenykednek, a város kulturális intézményei pedig a menedzsmentközpont alatt szerepelnek. Továbbra is más minőséget képvisel a hivatali apparátus. A szerkezeti ábra által vetített kép azért problematikus, mert a források felett valójában az önkormányzati testület, a város intézményeit, így a város kulturális szféráját és a menedzsmentközpontot is, csak a város hivatali apparátusa irányíthatja a jogszabályi előírásoknak megfelelően. A városi intézményhálózatban tehát az egyes kulturális egységek és a Menedzsmentközpont azonos hierarchiát tölt be, nem alá-fölé rendeltségi, hanem mellérendelt pozícióban vannak a törvényi szabályozásban. A város közgyűlése mint a program finanszírozója valamennyi szereplő lehetőségét moderálja, a Polgármesteri Hivatal pedig szakmai és törvényességi felügyeleti jogokat gyakorol valamennyi városi intézmény tekintetében. További ellentmondása a rendszernek, hogy a Polgármesteri Hivatal és a kultúra intézményes szereplői szoros gazdasági elszámolási rendszerben működnek, minden pénzügyi tranzakciónak meg kell jelenni valamilyen formában a város költségvetésében, míg a Menedzsment Központ a közgyűlés által átadott pénzeszközökkel a gazdasági társaságokra jellemzően gazdálkodhat. Mindez azt jelenti, hogy nem csak a hatáskörök tisztázatlanok és az alá-fölé rendeltségi viszonyok kuszálódnak, hanem a pénzügyi elszámolási rendszer is bonyolult, nehezen átlátható már a struktúra kialakításakor.

Toller László 2006 júniusában bekövetkezett balesete átrendezte a pécsi önkormányzat viszonyait, mely hatással volt az EKF koncepcióra is. A város döntéshozói felgyorsították a fejlesztésekkel kapcsolatos struktúra kiépítését. A június 22-i közgyűlésen az egyes fejlesztési feladatok mellé stratégiai és ágazati irányítókat rendeltek:¹⁷

¹⁷ Pécs MJV Önkormányzata Közgyűlésének 329/2006.(06.22.) sz. határozata az EKF program fejlesztéseinek előkészületéről

A fejlesztési projektek stratégiai és ágazati / kulturális vezetői

Projekt címe	Stratégiai vezető	Ágazati / kulturális vezető
<i>Zsolnay Kulturális Negyed</i>	Kiss Tibor	Komor István
<i>Közterek és parkok újjáélesztése</i>	Kelemen László / Nyirati István	Balázsne Donáth Aranka
<i>Pécsi Koncert- és Konferencia Központ</i>	Brányi Endre	Horváth Zsolt
<i>Regionális Könyvtár – Tudásközpont</i>	Tasnádi Péter	Matyi Dezső Kalányos Katalin Dr. Keresztúri József
<i>„Nagy Kiállítótér”</i>	Tasnádi Péter	Pásztor Ágnes Sárkány József

A táblázatból kiolvasható, hogy az akkori városvezetés elsősorban a városi és megyei szereplők hatáskörében kívánták tartani a döntéshozatalt. A stratégiai vezetőként megnevezettek a város cégvezetői, illetve a megyei közgyűlés akkori alelnöke, kulturális vezetőként pedig a területen tevékenykedő hivatali, vagy intézményi vezető jelöltetett meg. A határozat nem csak személyeket, hanem anyagi forrásokat is biztosít a továbblépéshez.

A kulturális programok levezénylését mind a minisztériumi-, mind a helyi döntéshozók nagy tekintélyű, független szereplőre kívánták bízni. Ezért 2006 nyarán pályázatot írt ki Pécs városa az EKF művészeti igazgatója pozícióra. A kiírásban foglaltak szerint: „A művészeti igazgató elsődleges feladata, hogy biztosítsa az EKF program szakmai minőségét, tematikai koherenciáját. Jelenítse meg az „Európa Kulturális Fővárosa–Pécs 2010” projektet a külvilág felé, arculatot adva a programnak.”¹⁸ Ugyancsak ebben a határozatban deklarálták, hogy az építészeti teendők koordinálására Építészeti Igazgatói pályázatot is kiír a város.

A Művészeti Igazgatói cím elbírálására még az 2002-2006 között működő közgyűlés volt hivatott. A címre három pályázat érkezett, de a Közgyűlés eredménytelennek ítélte a pályaműveket, részben, mert egyik munkát sem találta átütőnek, részben mert nem akarta megkötni a leendő polgármester kezét.

Összegezve az első két év tapasztalatait:

¹⁸ Pécs MJV Önkormányzata Közgyűlésének 398/2006.(07.19.) sz. határozata a Pécs EKF 2010 irányítási szervezetének kiegészítéséről

Az EKF program pályázati előkészítése során sikerült számos személyt és szervezetet mozgósítani a város döntéshozóinak, aminek következtében Pécs szerepelt a legsikeresebben a pályázók közül és elnyerte az EKF címet.

A program gyakorlati megvalósítására, külföldi példákat is felhasználva, sajátos végrehajtási struktúrát alakítottak ki. Az új szervezet létrehozása során azonban nem tisztázták pontosan a hatásköröket, az alá-fölérendeltségi viszonyokat, a Polgármesteri Hivatal apparátusának és a város kulturális intézményeinek szerepét a program megvalósításában. Határozott törekvés látszott arra, hogy a város szellemi és gazdasági potenciáját mozgósítsák a program realizálásában. Ugyanakkor világosan látták a döntéshozók, hogy a feladat túlnő a város keretein és igyekeztek külső szereplőket is bevonni a tervezésbe. Mindamellett állandó hullámváltás, koncepcióváltás jellemezte a felkészülés ezen periódusát, amely arra utal, hogy maguk a szereplők nem elég határozottak, illetve nincs igazán kiforrott koncepciójuk a program irányításáról.

Felhasznált irodalom

1. Ágh Attila: A közpolitika változó paradigmái: az érdekcsoportoktól a többszintű kormányzásig. In. Politikatudományi Szemle XIX/4. 31–50.
2. Pálné Kovács Ilona: Helyi kormányzás Magyarországon. Bp. 2008. Dialóg Campus Kiadó
3. Kákai László (szerk.): Húsz évesek az önkormányzatok. Pécs, 2010. Publikon Kiadó.